

Az ünnepi könyvhét és a könyvtárak

„Kinek neve eszemben, szíve, képe elmémben”

Egyre inkább úgy tűnik, hogy minden évben érdemes lesz tudósítani a *Könyvtáros* hasábjain a könyvhét könyvtári vonatkozású eseményeiről. Nemcsak azért, mert van miről – hiszen a korábbi években is a könyvtárak vállalták az oroslánrészt a könyvheti rendezvények szervezésében –, hanem azért is, mert a rendezvények keretében az intézmények egyre nagyobb figyelmet fordítanak saját tevékenységük, szolgáltatásaik, a könyvtárügy népszerűsítésére. Többek között annak tudatosítására, hogy nincsen könyvhét könyvtárak nélkül, így mindenképp indokolt az eseménysorozat *Könyvtári napok* alcímmel való kiegészítése. S noha az elnevezés országsszerte még nem vált általánossá, egyre több helyen élnek a lehetőséggel: 1987-ben újabb két (összesen hét) megyében *Ünnepi könyvhét – Könyvtári napok* címmel hirdették meg a könyvheti programot. Így Szabolcs-Szatmár megyében is, ami azért figyelemreméltó, mert a könyvhét nyíregyházi országos megnyitója széles körű nyilvánosságot teremtett arra, hogy felhívja a figyelmet a könyvtárak tevékenységére. A nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár egyébként a könyvtári napokhoz közvetlenebbül kapcsolódó programjait – kiállításokat, tanácskozásokat, egyéb rendezvényeket – a megyei programfüzetben önálló fejezetként is kiemelte. S mivel ezek egy részére a könyvhét hivatalos időtartama előtt, illetve után került sor, valójában a *Könyvtári napok* elnevezés vált meghatározóvá. Erre utal egyébként a *Vasárnapi Hírek*ben megjelent kishír is: „*Könyvtári napok*. Ámos Imre festőművész emlékkiállításának megnyitásával hétfőn ünnepélyesen megkezdődött Nyíregyházán a Szabolcs-Szatmár megyei könyvtári napok programsorozata. A kéthetes rendezvény keretbe foglalja az ünnepi könyvhét eseményeit, amelynek orszá-

gos megnyitóját május 29-én, Nyíregyházán tartják.”

Mindezzel korántsem szeretnénk azt mondani, a könyvtárak arra törekedjenek, hogy újabb és újabb események rendezésével a könyvhét köré olyan eseménysorozatot szervezzenek, amely előbb-utóbb a *Könyvtári napok* számára elsőbbséget teremt. Nyilván minden esetben mérlegelni kell a helyi lehetőségeket és adottságokat; tény, hogy a hagyományos könyvheti rendezvények is megfelelően indokolják a programsorozat egészének *Könyvtári napok* kiegészítő címmel való ellátását. Erre már csak egyetlen – ezúttal a szakszervezeti könyvtárak köréből vett – példát szeretnék említeni. A Csepeli Munkásotthon Könyvtára, mint arról a *Magyar Nemzet* is hírt adott, szintén ezzel az elnevezéssel rendezte meg a könyvhétet. Rendezvényeik a következők voltak: *Tarján Tamás* kiállítással egybekötött tájékoztatója a könyvheti könyvekről, közönségtalálkozó *Benedek István*nal, a *Karinthy Fri-*

gyes és *Kassák Lajos* születésének centenáriumiára meghirdetett olvasási pályázat ünnepélyes eredményhirdetése és díjkiosztása, valamint a gyerekek részére egy videós KRESZ-vetélkedő és egy, *Mit ad nekem a könyv és a könyvtár?* címmel szervezett plakátkészítési verseny. Ennyi és semmi több. Éppen elég viszont ahhoz, hogy a könyvtár – már csak önbecsülésből is – jelölje meg saját magát az általa szervezett rendezvénysorozat elnevezésében! Azt, hogy a propaganda és a reklám szempontjából ez mit jelent, bizonyára nem kell különösebben részleteznem.

Könyvheti rendezvények

A rendezvények közül elsőként a csaknem 600 író-olvasó találkozót, rendhagyó irodalomórát, könyvankétot stb. kell megemlítenünk. Nemcsak azért, mert talán az ezek szervezésével járó feladatok jelentik a leginkább felelősségteljes munkát, hanem azért is, mert a könyvtáraknak ez a tevékenysége még mindig nem nyerte el a megfelelő társadalmi megbecsülést, sőt néhány rosszul sikerült találkozó kapcsán napvilágot látó vélemények e találkozók létjogosultságát is megkérdőjelezzik. (Lásd *Marafkó Lászlónak Író-(nem)olvasó találkozók* című írását a *Magyar Nemzet* május 28-i és *Tabi Lászlónak* e cikkhez kapcsolódó írását az *Élet és Irodalom* június 5-i számában, valamint e sorok írójának válaszát ugyanott, a július 3-i számban.) Ezeknek a véleményeknek több fontos tanulságuk lehet, de mivel az egész kérdéskörrel még ebben az évben a HNF olvasó népert mozgalmi munkabizottsága tanácskozázt kíván szervezni (amiről a *Könyvtáros* szintén tudósít majd), ezért csak egyetlen megjegyzést fűzök még hozzájuk.

E közönségtalálkozók sikere a szervező könyvtárosoknak és az íróknak – a nagyritkán valóban előforduló kudarc lehetőségeivel is számot vető – együttes, közös munkáján múlik.

Nem hinném, hogy bárki is közülünk valamiféle különösebb érdemekre spekulálva szervezi ezeket a rendezvényeket, mindössze olvasóink ténylegesen jelentkezett vagy valószínűsíthető érdekeit kívánjuk képviselni, a partneri kapcsolatot vállaló írókkal együtt. Közismert azonban, hogy a jó partneri kapcsolatok kialakulását a tiszteletdíjak anomáliájától kezdve számos rajtunk kívül álló tényező is nehezíti. Ezeket is figyelembe véve megállapíthatjuk,

hogy a könyvtárak közönségtalálkozókat szervező munkája az idei könyvhéten különösen eredményes volt. S bár elmúlt már a nem is olyan régvolt idők játékos „számháború”-jának időszaka, amikor az ilyen rendezvények mennyiségével méretett meg a könyvtár és a könyvtáros munkája, tényként meg kell említenünk: az egyéb eseményeket is figyelembe véve 1986-hoz képest nőtt a könyvheti rendezvények száma.

Számos helyen rendeztek irodalmi esteket (például a Békés Megyei Könyvtárban *Békéscsaba irodalmi múltja és jelene* címmel, amit bemutattak a település jugoszláviai testvérvárosában, Nagybecskereken is), kiállításokat (például Miskolcon *Karinthy Frigyesről*, Szombathelyen a helyi nyomdászat történetéről, Székesfehérvárott *Borsos Miklós* könyvtársztrációból stb.). A könyvhét Bács-Kiskun megyei megnyitójának egyik reprezentatív eseménye volt a Könyvértékesítő Vállalat által meghirdetett *Az olvasó ember* című országos fotópályázatra beérkezett művek bemutatója az SZMT kecskeméti székházában. (Jó tudni: A kiállítást a vállalat másutt is szívesen bemutatja, vándoroltatja.)

A könyvhéten került sor a könyvtárak által meghirdetett különféle olvasási programok, vetélkedősorozatok helyi döntőire. Így például a szakszervezeti könyvtárak által szervezett *Tiszta szívvel* című irodalmi vetélkedősorozat Pest és Nógrád megyei vagy a *Darvas József* emléket idéző olvasási program Csongrád megyei záró rendezvényeire. Szinte számbavehetetlen a gyerekek részére szervezett ötletesebbnél ötletesebb pályázatok, könyvtárhazsnalati vetélkedők, ismeretterjesztő programok sokasága. (A kőszegi Chernel Kálmán Városi Könyvtár által szervezett egész napos „könyvesház” programjáról, melyben a helyi és a szombathelyi kiskönyvtárosok találkozájára is sor került, a *Vasárnapi Hírek* is hírt adott.) Különösen figyelemre méltó a gyermekkönyvtárosok aktív közreműködése ezeken a rendezvényeken: Nógrád megyében például 15 olyan előadásra, vetélkedőre került sor, amelyeket ők tartottak, vezettek le. (Természetesen elképzelhető, hogy másutt is ilyen jó az arány, csak éppen ezek a rendezvények és a *könyvtárosok* nem szerepelnek a megyei műsorfüzetekben!?) A könyvheti rendezvények szervezése során jól kihasználható helyi lehetőségekre utalnak a Szolnok megyei programok is: például a TIT megyei irodalmi szakosztályának tagjai csak a

Jászságban nyolc előadást tartottak a mai magyar irodalomról, a könyvhét könyveiről.

Általában a könyvhétet követő napokon, héten ebben az évben is sok helyen rendeztek a könyvtárosok városi vagy megyei szintű szakmai összejöveteleket, tanácskozásokat, a programok szerint *Könyvtáros napot*, *Könyvtárosok szakmai napját*. Nyíregyházán kettőt is. Ebből az egyik, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár és az OSZK KMK által szervezett *A könyvtár a közművelődés és a tudományos munka szolgálatában* című egéssznapos előadásorozat az elsősorban helyi érdekű tanácskozások céljain túl, egy általánosabb célt is szolgált. Azt, hogy a könyvhét országos megnyitójának színhelyén immár nemcsak a rendezvénysorozat elnevezésével és sok egyéb módszerrel, hanem egy szakmai tanácskozáson mutassuk fel eredményeinket, gondjainkat, a helyi könyvtár (könyvtárak) tevékenységére is felhíva a figyelmet. (A tanácskozás anyagát lapunk mostani számában hozzuk – a szerk.)

Könyvtári kiadványok

A könyvhétre megjelenő kiadványok száma meghaladta a korábbi éveket. Teljességre törekvő felsorolásukra nem is vállalkozhatunk, s nincs is rá szükség, hiszen legtöbbször az országos napilapok is beszámoltak, s a *Könyvtáros* is ismerteti azokat. E kiadványok tematikai változatosságára utalva azonban érdemes megemlítenünk a nyíregyházi megyei könyvtár ünnepi kiadványait: verseskötet a könyvtárnak a tájegység fiatal alkotóit bemutató *Tiszta szívvel* című sorozatában (*Udud István: Emlékek sínpárján*), egy helytörténeti kiadvány (*Tidrenczel Sándor: Bajcsy-Zsilinszky Endre politikai pátriája*), valamint két kisbibliográfia, amelyek közül az egyik a helyi írócsoport tagjainak publikációiról, azok visszhangjáról, a másik a megyei könyvtárnak az elmúlt 20 év alatt megjelent kiadványairól tájékoztat.

Színes képet mutatnak a könyvhétre megjelenő különféle propagandakiadványok is, bár a könyvhét helyi eseményeiről tájékoztató nyomtatott vagy sokszorosított plakátok, nagyobb méretű, falra is ragasztható szórólapok (mint amilyen egy-egy jelesebb eseményhez kapcsolódva például Zalaegerszegen és Miskolcon készült) száma még mindig viszonylag kevés, holott ezek reklámértéke az előállításukhoz szükséges költségekhez képest igen nagy. Ismét több helyen is készítettek illusztrált,

„biankó” meghívókat, és több központi könyvtár úgy állította össze a megyei programfüzetet, hogy annak önálló lapjait egy-egy rendezvény népszerűsítésére külön-külön is fel lehetett használni. A szegedi Somogyi Könyvtár a megyei találkozók résztvevő írókról készített illusztrált kisbibliográfiát, s juttatta el a rendezvények helyszíneire.

Jó néhány városi könyvtár is megjelentetett műsorfüzetet a könyvhétre. Ezek közül csak egyről, az Ózdi Városi Központi Könyvtár kiadványáról szeretnék szólni. A kiadvány nemcsak a programokat sorolja fel, hanem fényképeket is közöl a könyvhét elmúlt évi ózdi megyei megnyitójáról, a „Harmónia” zenéi, nyelvi könyvtárról; köszönti a 30 éves Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalatot és helyi munkatársait; egy-egy oldalon bemutatja az íróvendégeket és azok műveit; *Meghívó – ankétára* cím alatt pedig azokat a folyóiratokat (*Élet és Irodalom, Mai Magazin, Pajtás, Nők Lapja*), amelyeknek munkatársaival szintén találkozhatnak az érdeklődők; verseket közöl (az egyiknek a címe éppen *Könyvhét '87*) a könyvtárban működő *Irodalombarátok alkotó körének* fiatal tollforgatóitól; közli a könyvtár-utastások pontos helyét és idejét, a helyi könyvtárak adatait. Mindez, s a leírtak személyes, közvetlen hangvételű megfogalmazása, az egyes programok ötletes elnevezése (például *Reménykedő* címmel hívják meg az érdeklődőket az eszperantó klub alakuló ülésére), jó példaként szolgálhat arra, hogy milyen lehetőségek adódnak a közönségkapcsolatok megerősítésére egy ilyen kiadványban is. (Erre utal egyébként a füzetecske sokatmondó önálló címe is: *Könyvek és emberek Ózdon, 1987.*)

Sajtópropaganda

Akár a kiadványok körében is említhetjük volna a könyvtárak kiadásában megjelenő alkalmi újságokat. Ezek többsége immár időszakos kiadványnak minősül, hiszen Miskolcon, Hatvanban, Gödöllőn, Dunakeszin rendszeressé vált a megjelenésük. Az idei lapszámok elsősorban arra hívják fel a figyelmet, hogy a szerkesztők egyre nagyobb gondot fordítanak a helyi könyvtár- és tájékoztatásügy teljesebb körű bemutatására. *A könyvhét hírei* (Miskolc) például bemutatja a megyei pedagógiai intézet szakkönyvtárát, az evangélikus egyházközség gyűjteményét, tudósít a város iskolai könyvtárainak ellátottságáról, de foglalkozik a műszaki

haladás és a könyv (s az ennek során kívánatos könyvtári együttműködés), valamint a mezőgazdaság és a szakirodalomhasználat összefüggéseivel is.

A városi könyvtárak kiadásában megjelenő lapok – mintegy pótolva a hiányzó helyi újság feladatait is – a könyvtári vonatkozású írások mellett számos egyéb, a településről vagy vonzáskörzetéről szóló közérdekű cikket is közölnek. Míg a *Havvani Hírmondó* inkább az időszzerű várospolitikai írások megjelentetésével tűnik ki, addig a *Gödöllő és Vidéke Könyvtári Hírmondó* a kulturális hagyományokat felidéző érdekes publikációk közlésére mutat jó példát. (Valamint arra, hogy az újság milyen kedvező fórum lehet a helyi alkotóknak – ezúttal a könyvtár által korábban meghirdetett tehetségkutató irodalmi pályázat résztvevőinek – bemutatására is.) Említésre méltó még az is, hogy ezek az újságok a könyvheti programok, íróvendégek stb. bemutatása mellett a nyáron sorra kerülő könyvtári rendezvényekre, vetélkedőkre is felhívják a figyelmet. (Például a Dunakeszi Városi Könyvtár *Könyvtári Napok* című tájékoztatója több ilyen felhívást is közlétesz, sőt a vetélkedőktől függetlenül is érdekes szűnidei olvasnivalókat kínál a gyerekeknek.)

Örvendetes tény, hogy ebben az évben egy központi napilapban, a *Magyar Nemzetben* (Mátraházi Zsuzsa szerkesztésében), a *Szolnok Megyei Néplapban*, az egri *Népújságban* és a havonta megjelenő *Szentendre és Vidékében* is napvilágot látott egy zömmel könyvtári vonatkozású írásokat tartalmazó több oldalas könyvheti melléklet. Megjelenésük jól mutatja

a könyvtárak és az újságok szerkesztősegei között kialakult eredményes kapcsolatot, és azt, hogy abban a könyvtárosok hogyan működhetnek közre. (Például a *Szolnok Megyei Néplapban* *A könyv ünnepén* című kétoldalas összeállítás mindegyik cikkét könyvtárosok írták.) E mellékletekből és a könyvtári újságokból az OSZK KMK kisebb kollekción állított össze, amely hozzáférhető minden megyei könyvtárban és az OSZK KMK szakkönyvtárában. Tanulmányozásuk bizonyára jó ötleteket sugall majd azoknak, akik hasonló kiadványokat szándékoznak megjelentetni, vagy akik a helyi lapok szerkesztősegei számára könyvtárügyi témajavaslatokat kívánnak adni.

Külön kell szólnunk a sajtóban megjelenő könyvtári témájú cikkek egyik fontos sajátosságáról. Arról, hogy a könyvtár, a könyvtárhasználat népszerűsítését szolgáló színes tudósítások stb. mellett számos olyan problémafelvető írás is napvilágot látott, amely a könyvtárügy fejlesztésének ellentmondásaira, megoldásra váró kérdéseire hívta fel a közvélemény figyelmét. (Például az FSZEK V. kerületi főkönyvtára vezetőjének, *Benjámín Judit* országgyűlési képviselőnek nyilatkozata a szolgáltatások szintentartásának nehézségeiről a *Magyar Nemzetben*, vagy a *Végletek között. Könyvtárügy a megyében* címmel az *Észak-Magyarországban* megjelent interjú *Környey Lászlónéval*, a Miskolci Megyei Könyvtár igazgatójával stb.) Sajtópropagandánk feladata, hogy ezeknek az ellentmondásoknak a továbbiakban még nagyobb nyilvánosságot teremtsünk, elősegítve ezzel megoldásukat is.

Arató Antal

Ünnepi könyvhét – Könyvtári napok Tolnában

Hagyományos könyvheti programsorozatunk felfrissítése érdekében ebben az évben az irodalmi rendezvényeket kiegészítettük szakmai továbbképzésekkel, kiadványok könyvheti megjelentetésével, pályázatok meghirdetésével. Természetesen a könyvtári szolgáltatások sajátosságaira, a könyvtárhasználat legkülönbözőbb lehetőségeire is igyekszünk felhívni a figyelmet. Néhány napra nagyobb nyilvános-

ságot kapott a könyvtárügy a Magyar Rádió pécsi stúdiójában, a helyi és az országos sajtóban. Meghívóinkat, plakátjainkat, szórólapjainkat széles körben terjesztettük. Mindemellett a szekszárdi gyermekkönyvtár Fő utcai kirakatában megtekinthető televíziós képűságból is értesülhettek a járókelők a könyvheti programokról.

A kibővített rendezvénysorozatot szervezet-